

نکته

چرا دریافت پروانه کسب مهم است؟

مشاغل آزاد را همچنان می‌توان یکی از بخش‌های مهم اقتصاد و اشتغال دانست که در سال‌های مختلف از ۲۰ تا ۸۰ درصد اشتغال به آنها نسبت داده شده است. به عبارت دیگر در شرایطی که سهم بخش‌هایی مانند معدن یا کشاورزی از تولید ناخالص داخلی به ترتیب یک و ۹ درصد است، اصناف سهمی ۲۰ درصدی از (GDP) را به خود اختصاص داده‌اند که این موضوع به خوبی اهمیت این بخش است. اما نکته قابل توجه این است که در این سال‌ها همواره رییس اتحادیه‌های مختلف صنفی فعالیت افراد فاقد جواز را از مشکلات اصلی خود بر شمرده‌اند. متأسفانه در میان تمام صنف‌ها عده‌نه‌چندان کمی وجود دارند که بدون دریافت مجوز صنفی یا همان پروانه کسب یا جواز اقدام به فعالیت می‌کنند؛ موضوعی که می‌تواند مشکلات متعددی به همراه داشته باشد. به عنوان مثال تصور کنید از یک واحد فروشگاه‌ای با پرداخت هزینه‌ای قابل توجه وسیله‌ای را خریداری کرده‌اید و پس از دریافت آن متوجه می‌شوید کالای خریداری شده دارای مشکل است. در گام اول به سراغ فروشنده خواهید رفت و در بسیاری موارد افراد بدون جواز به دلیل آنکه از سوی نهادهای روی کار آنها نظارت نمی‌شود از پاسخگویی مناسب و جلب رضایت شما طفره خواهند رفت.

البته فعالیت واحدهای بدون مجوز تنها همین یک اشکال را ندارد و می‌تواند در دسبر‌های بسیاری به همراه داشته باشد؛ مثلاً فرد با راهاندازی یک واحد صنفی مثلاً در ظاهر به فروش یک کالا بپردازد و در کنار آن موادمخدر خرید و فروش کند.

بر این اساس در سال‌های گذشته بحث جواز‌دار شدن واحدهای صنفی و مقابله با فعالیت واحدهای بدون مجوز همواره در دستور کار بوده و حال نیز برای پیگیری راحت‌تر این موضوع مدتی است بحث صدور الکترونیکی پروانه کسب مطرح شده و برای فعالان این حوزه چنین امکانی در نظر گرفته شده است.

در این میان باید دانست تمام پیشه‌ها برای شروع و ادامه فعالیت قانونی خود نیاز به پروانه کسب دارند. به عبارت دیگر؛ لازم است پیش از راهاندازی یک کسب‌وکار، پروانه کسب دریافت شود. بر این اساس تمام دارندگان شغل آزاد باید دارای پروانه کسب باشند. پروانه کسب (Business license)، در اصل یک سند تجاری است که توسط مراجع قانونی صادر می‌شود. قانونگذار، شرایط و مراحل صدور و دریافت این سند را در قانون نظام صنفی کشور مشخص کرده و با توجه به این قانون، صدور این سند در صلاحیت اتحادیه صنفی مربوطه دیده شده است. در این میان بر اساس ماده (۱۲) قانون تعزیرات حکومتی، مصوب سال ۱۳۶۷، نداشتن پروانه کسب واحدهای صنفی یا به عبارتی، عدم اخذ پروانه، بدون عذر موجه، در مهلت و ضوابط و مقرراتی که در قانون تعیین شده است، تبعاتی مانند قطع تمام یا برخی خدمات دولتی، اخذ جریمه و تعطیلی واحد تا زمان اخذ پروانه کسب را به همراه خواهد داشت. در عین حال دریافت پروانه کسب موجب می‌شود فرد شاغل بتواند از برخی تسهیلات در نظر گرفته شده از جمله وام جواز کسب بهره‌مند شود. البته باید به این نکته نیز توجه داشت که از نظر تعداد جواز کسب برای افراد محدودیت‌هایی نیز دیده شده و چنانچه به نام فردی که تصمیم به دریافت جواز دارد، در گذشته نیز پروانه کسبی ثبت شده باشد، برای ثبت نام جواز کسب جدید باید از اطلاعات یک مباشر کمک گرفته و با اطلاعات مباشر ثبت نام صورت گیرد.

گزارش
صدور مجوز کسب و کار به صورت الکترونیکی از طریق درگاه ملی مجوزها آغاز شده و بر این اساس همه صنوف بدون نیاز به مراجعه به اتحادیه‌های صنفی و پرداخت وجه به صورت حضوری می‌توانند این کار را انجام دهند.

تمام کسب و کارها برای شروع فعالیت و ادامه آن باید مجوز یا همان پروانه کسب دریافت کنند. پروانه کسب در واقع یک سند تجاری محسوب می‌شود که مراجع قانونی آن را برای صاحبان مشاغل صادر می‌کنند و در این میان قانونگذار شرایط و مراحل صدور و دریافت این سند را در قالب قانون نظام صنفی کشور مشخص کرده است. بر اساس قانون نظام صنفی کشور، صدور پروانه کسب در صلاحیت اتحادیه صنفی ذی‌ربط است. به صورت کلی می‌توان گفت صدور پروانه کسب، یکی از روش‌های نظارت بر مشاغل آزاد محسوب می‌شود و از سوی دیگر نشان‌دهنده قانونی بودن فعالیت اقتصادی دارنده آن پروانه است.

پیش از این پروانه کسب به صورت یک یا پنج ساله و از سوی اتحادیه‌ها صادر می‌شد. از اواخر سال گذشته مسأله صدور پروانه کسب الکترونیکی مطرح شد و این فرایند به صورت غیر حضوری و از طریق سامانه ایرانیان اصناف دنبال می‌شود. مزایا و تسهیلاتی که اتحادیه‌های صنفی برای صاحبان مشاغلی که پروانه کسب دارند باعث می‌شود تا دریافت آن به صرفه‌تر از نداشتن پروانه کسب باشد. البته ممکن است مراحل و تشریفات صدور این سند تجاری، پیچیده به نظر برسد، اما باید در نظر داشت دریافت آن مزایای زیادی را برای واحدهای صنفی به دنبال دارد و برای قانونی شدن فعالیت‌های اقتصادی، راه دیگری جز دریافت این سند وجود ندارد. به همین دلیل، تمام واحدهای صنفی که در زمینه تولید، تبدیل، خرید، فروش، توزیع و خدمات فعالیت می‌کنند، باید پروانه کسب داشته باشند. شرایط و ضوابط صدور پروانه برای مشاغل آزاد در قانون نظام صنفی کشور (مصوب ۱۳۸۲) مشخص شده است. با توجه به ماده (۳) این قانون می‌توان گفت واحد صنفی به فعالیت اقتصادی ثابت یا غیر ثابتی گفته می‌شود که دارای پروانه کسب باشد.

طبق ماده (۵) این قانون نیز تأسیس هر نوع واحد صنفی، منوط به اخذ پروانه است؛ بنابراین می‌توان گفت دریافت پروانه کسب برای تمام مشاغل آزاد، الزامی است. همچنین طبق ماده (۲۶) این قانون، صدور پروانه، یکی از وظایف مهم و اصلی اتحادیه اصناف است.

مراحل کسب پروانه الکترونیکی

داوود طبرسا، مدیر کل امور اقتصادی و دارایی استان تهران فرایند غیر حضوری ارائه اطلاعات و مدارک، دریافت استعلامات و اخذ مجوز کسب و کار از درگاه ملی مجوزها را تشریح کرد و با اشاره به مهمترین کارکردهای درگاه ملی مجوزهای کسب و کار کشور، گفت: «درگاه ملی مجوزها برای همه کسب و کارها، شرایط، مدارک، زمان و هزینه صدور مجوز را اعلام کرده و به طور کاملاً غیر حضوری در خواست مجوز را ثبت و اطلاعات اولیه را از متقاضی می‌گیرد. سپس او را هدایت می‌کند تا از درگاه صادرکننده مجوز، فایل مجوز را به صورت غیر حضوری، طی زمان اعلامی دریافت کند. درگاه ملی مجوزها بر اساس ماده (۷) قانون اجرای سیاست‌های اصل (۴۴) قانون اساسی مصوب سال ۱۳۸۷ و اصلاحات بعدی آن، طراحی و راه‌اندازی شده است.»

طبرسا با بیان اینکه اخذ استعلام بر خط و شبانه‌روزی از مجوزهای صادر شده با استفاده از شناسه یکتا (QR CODE) امکان‌پذیر است، گفت: «با الکترونیکی شدن فرایند صدور مجوزها، همه امضاها از مجوزهای کسب و کار حذف خواهد شد. مهمترین کارکردها و خدمات درگاه ملی مجوزها معرفی مرجع اصلی صادرکننده مجوز کسب و کار، ثبت درخواست متقاضیان دریافت مجوز به صورت کاملاً الکترونیک، پشتیبانی و راهنمایی متقاضیان دریافت مجوز به صورت برخط در درگاه، ثبت شکایت متقاضیان در درگاه ملی و پیگیری توسط تیم حقوقی درگاه ملی مجوزها و نیز تعیین شعبه ویژه دادستانی در استان‌ها جهت رسیدگی به تخلف دستگاه‌های صادرکننده است.»

مدیر کل امور اقتصادی و دارایی استان تهران همچنین تعیین محدودیت زمانی جهت صدور یا رد درخواست متقاضی، اعلام دلیل رد درخواست متقاضی، اخذ استعلام‌های پایه به صورت الکترونیک و غیر حضوری (احراز هویت، نظام وظیفه، ایثارگری، مالیات و...) بدون نیاز به کپی مدارک شناسایی و برگه اخذ استعلام از اداره‌ها و امکان دسترسی ۲۴ ساعته به فرایند صدور مجوزها در درگاه ملی مجوزها به نهادهای نظارتی را از دیگر کارکردها و خدمات درگاه ملی مجوزها بر شمرد.

طبرسا درباره مزیت درگاه ملی مجوزها گفت: «اجرای قانون زمین مانده ماده (۲۴) و پیش‌بینی‌پذیر کردن وضعیت کسب و کار برای جلوگیری از غافلگیری سرمایه‌گذار و ایجاد بانک اطلاعات کسب و کار ایران و تشکیل ستاد پیگیری رفع موانع تولید و سرمایه‌گذاری از جمله کارکردهای درگاه ملی مجوزها است که برای حمایت از تولید و سرمایه‌گذاری پیش‌بینی شده است.» البته اختلالاتی در درگاه ملی مجوزها به وجود آمد و باعث شد فرایند صدور پروانه کسب الکترونیکی کند شود. قاسم نوده فراهانی رییس سابق اتاق اصناف ایران و عضو

مزایا و تسهیلاتی که اتحادیه‌های صنفی برای صاحبان مشاغلی که پروانه کسب دارند باعث می‌شود تا دریافت آن به صرفه‌تر از نداشتن پروانه کسب باشد. البته ممکن است مراحل و تشریفات صدور این سند تجاری، پیچیده به نظر برسد

هیأت رییس‌ه کنونی اتاق اصناف ایران نیز در این باره می‌گوید: «اختلال و قطعی در سامانه درگاه ملی مجوزها مشکلات عدیده‌ای را برای کاربران این سامانه به همراه داشته و ماعتراض خود را به وزارت امور اقتصادی و دارایی اعلام کردیم. در کمتر از ۲۰ روز کاری فروردین ماه، پنج روز سامانه درگاه ملی مجوزها قطع بوده و روزهای دیگر نیز اختلال داشته است.»

نوده فراهانی گفت: «در فروردین ماه سال گذشته حدود ۱۷ هزار درخواست صدور مجوز در سامانه اصناف ثبت شد و عملیات آن انجام شد انتظار می‌رود امسال نیز رشد داشته باشیم، اما در مدت مشابه سال قبل کمتر از ۱۰ هزار درخواست از درگاه مجوزها دریافت شد.» او ضمن اعلام نارضایتی شدید واحدهای صنفی که در جلسات با مسئولان به‌ویژه ریاست جمهوری و نمایندگان مجلس نیز ابراز کرده‌اند، گفت: «این درگاه قرار بود مانع‌دایی کند تا کار را به بخش خصوصی بسپاریم، اما کاری را که اتحادیه‌های صنفی به خوبی انجام می‌دادند، از آنها گرفتیم و سرعت پاسخگویی برخی دستگاه‌های دولتی نیز بهتر نشده است.»

نماینده وزیر و عضو هیأت رییس اتاق اصناف ایران افزود: «قانون مقررات‌دایی برای آن بود که موانع دستگاه‌های دولتی رفع شود، در حالی که مجریان قانون، به جای

دستگاه‌های دولتی، دست و پای اتاق‌ها و اتحادیه‌ها که نهاد مردمی هستند را می‌بندند؛ بنابراین پاسخ استعلام‌های دستگاه‌های دولتی نظیر سازمان مالیاتی به نحوی است که حدود ۴۰ درصد از درخواست‌های مجوز، رد می‌شود و بهبودی نسبت به قبل حاصل نشده است.» سید امیر سیاح - رییس مرکز ملی مطالعات پایش و بهبود محیط کسب و کار وزارت امور اقتصادی و دارایی در این باره اینگونه توضیح داد که همه پروانه‌های کسب و کار، هم به صورت الکترونیک درخواست و هم به صورت الکترونیک صادر می‌شود.

رییس مرکز ملی مطالعات پایش و بهبود محیط کسب و کار وزارت امور اقتصادی و دارایی گفت: «از ابتدای امسال همه پروانه‌های کسب در سراسر کشور، هم به صورت الکترونیک درخواست و هم به صورت الکترونیک صادر می‌شود.» سیاح افزود: «مطالبه کاغذ به عنوان مجوز

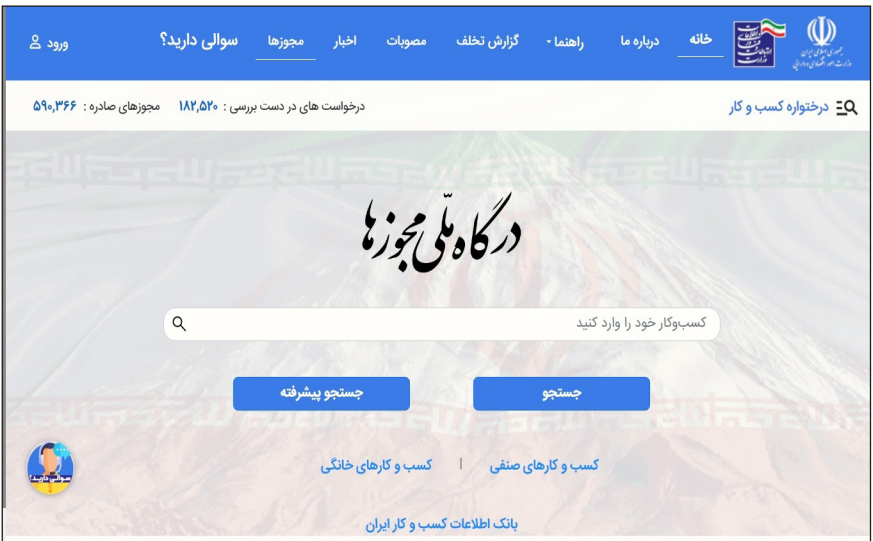
کسب و کار جرم است و همه مأموران دولتی برای مجوز کسب و کار باید شناسنامه یکتای فرد را مطالبه کنند.»

مراحل دریافت پروانه کسب الکترونیکی
متقاضیان پروانه کسب برای دریافت آن می‌توانند غیر حضوری اقدام کنند. به این معنا که صاحبان مشاغل ابتدا باید به سامانه ایرانیان اصناف مراجعه کرده و پس از مراجعه به سامانه ثبت نام پروانه کسب الکترونیکی، باید اطلاعات و فرم‌های لازم را تکمیل کنند. پس از درج اطلاعات و تکمیل فرم‌های لازم، یک کارهگیری در اختیار متقاضی گذاشته می‌شود. پس از تکمیل ثبت نام، درخواست متقاضی به اتحادیه ذی‌ربط ارسال خواهد شد و درخواست متقاضی در اتحادیه مورد بررسی قرار می‌گیرد. اتحادیه نیز بازرس خود را به محل واحد صنفی ارسال می‌کند و از متقاضی استعلام می‌گیرد. پس از انجام تمام این مراحل، پروانه کسب برای متقاضیان واجد شرایط صادر می‌شود.

پروانه کسب بر اساس ماده (یک) آیین‌نامه اجرایی نحوه صدور و تمدید پروانه کسب، مجوزی است که به منظور شروع و ادامه کسب و کار یا حرفه به صورت دائم (برای مدت پنج سال) و یا موقت (به مدت یک سال) به فرد یا افراد صنفی برای محل مشخص یا وسیله کسب معین صادر می‌شود. متقاضیان برای ثبت نام پروانه کسب الکترونیکی اصناف ایران باید اسکن مدارک از جمله شناسنامه، کارت ملی، سند مالکیت محل راهاندازی واحد صنفی یا اجاره‌نامه آن، عکس پرسنلی متقاضی، کارت بهداشت (در صورت لزوم و با توجه به نوع کسب و پیشه)، لوگوی محل کسب یا مغازه، تصویر اسکن شده از اساسنامه و روزنامه رسمی ثبت شرکت (برای متقاضیانی که شخص حقوقی هستند)، کارت پایان خدمت، معافیت یا گواهی اشتغال به تحصیل (برای متقاضیان مرد)، فیش پرداخت حق عضویت در اتحادیه، مدرک تحصیلی متقاضی، گواهی عدم اعتیاد به موادمخدر و گواهی عدم سوء پیشینه را در سامانه بارگذاری کنند.

مزایای کارت الکترونیکی پروانه کسب
دریافت پروانه کسب باعث ایجاد مزایا و تسهیلاتی برای دارنده آن می‌شود که می‌توان به مواردی از جمله برخورداری از تسهیلات مالی و بانکی، برخورداری از

همه چیز درباره الکترونیکی شدن مجوز کسب و کار

معافیت‌های گمرکی هنگام وارد کردن ماشین‌آلات مورد نیاز کارگاه، امکان شرکت کردن در نمایشگاه‌های داخلی و بین‌المللی، ایجاد اعتبار برای شغل و پیشه و جلب اعتماد مشتریان اشاره کرد. ضمن آنکه دارندگان پروانه کسب می‌توانند کارکنان خود را تحت پوشش بیمه تکمیلی درآورده و امکان ثبت مالکیت صنعتی و برند برای محصولات تولیدی، امکان دریافت استاندارد برای محصولات تولیدی، استفاده از انرژی‌های برق و گاز با تعرفه دولتی نیز از دیگر مزایای دریافت پروانه کسب است.

مدت اعتبار طرح صدور پروانه

پروانه کسب با توجه به مدت اعتبار آن می‌تواند دائم یا موقت باشد. مدت اعتبار پروانه کسب موقت، پنج سال است. دارنده پروانه موقت، پس از گذشت پنج سال از تاریخ صدور این سند باید آن را تبدیل به پروانه دائم کند. دارنده پروانه دائم نیز پس از گذشت پنج سال از تاریخ صدور این سند باید نسبت به تمدید مدت اعتبار آن اقدامات لازم را به عمل آورد. اتحادیه صنفی نیز موظف است در صورت انقضای مدت پنج سال، اخبار به‌ای مبنی بر تمدید پروانه دائم یا تبدیل پروانه موقت ارسال کند و به دارنده این پروانه، یک مهلت یک ماهه بدهد. دارنده پروانه کسب در مهلت یک ماهه‌ای که به او داده می‌شود باید نسبت به تمدید پروانه دائم یا تبدیل پروانه موقت به دائم اقدام کند، در غیر این صورت واحد صنفی او، بدون پروانه تلقی خواهد شد.

نحوه انتقال پروانه کسب صادر شده به صورت الکترونیکی در صورتی که دارنده پروانه کسب، قصد انتقال این سند به شخص دیگری را داشته باشد، باید درخواست کتبی خود مبنی بر واگذاری سند را به اتحادیه ذی‌ربط تسلیم کند. اتحادیه در صورتی که فرد معرفی شده (انتقال گیرنده پروانه) را واجد شرایط قانونی تشخیص بدهد، پروانه کسب قبلی را باطل می‌کند و سند جدیدی به نام فرد معرفی شده (انتقال گیرنده) صادر خواهد کرد.

نحوه استعلام پروانه کسب الکترونیکی

استعلام از پروانه کسب، به منظور تشخیص اصالت این سند و احراز عدم بطلان و تشخیص جعلی نبودن این سند انجام می‌شود. اشخاص برای استعلام پروانه کسب الکترونیکی واحد صنفی، می‌توانند از طریق سامانه ایرانیان اصناف اقدام کنند و با وارد کردن اطلاعات لازم از این سند استعلام بگیرند.

اعتراض به رد درخواست صدور پروانه

همان‌طور که اشاره شد متقاضیان دریافت پروانه کسب برای طرح درخواست صدور این سند می‌توانند به صورت غیر حضوری و از طریق سامانه ایرانیان اصناف نیز اقدام کنند. درخواست صدور پروانه پس از ثبت در این سامانه، توسط اتحادیه ذی‌ربط مورد بررسی قرار می‌گیرد و اتحادیه صنفی مربوطه، پس از بررسی این درخواست می‌تواند آن را رد یا قبول کند. در این حالت، رد درخواست صدور پروانه باید به صورت مکتوب و همراه با ذکر دلایل به متقاضی اعلام شود. در صورتی که اتحادیه درخواست صدور پروانه را رد کرده باشد، متقاضی ۲۰ روز فرصت دارد که اعتراض به رد طرح صدور پروانه کسب الکترونیکی خود را به مجمع امور صنفی تقدم کند. مجمع امور صنفی نیز ۱۵ روز فرصت دارد که اعتراض متقاضی را مورد رسیدگی قرار دهد و نظر نهایی خود را اعلام کند. در صورتی که متقاضی قصد اعتراض به نظر اعلام شده توسط مجمع امور صنفی را داشته باشد نیز باید اعتراض کتبی خود را نزد کمیسیون نظارت مطرح کند.